

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Sámediggi
Áivovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER
John Osvald Grønmo, +47 78 47 41 86
john.osvald.gronmo@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.

MIN ČUJ./VÁR REF.

BEAIVI/DATO

14/6625 - 2

15.12.2014

Almmut go válddát oktavuoda/
Oppgis ved henvendelse

telefuvdna: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Uttalelse om faggrunnlaget for ulvesonen og bestandsmål for ulv i Norge

Det vises til mail av 27.10.14. hvor Sametinget fikk invitasjon til å delta på høringsmøte.

Sametinget vil innledningsvis uttrykke skuffelse over at forhold som har med den sørsamiske reindriften å gjøre ikke er vurdert i det hele i faggrunnlaget. Reindriften er bærebjelken for sørsamisk kultur og en vesentlig del av inntektsgrunnlaget for den sørsamiske befolkning. Faggrunnlaget har ikke vurdert hvilke konsekvenser forvaltningen av ulv har på den sørsamiske kulturen. Det er heller ikke vurdert hvilke konsekvenser de ulike modellene har for samisk kultur. Beskrivelse av rovviltpolitikken i forhold til reindriftsnæringen er meget kort og generell.

Sametinget vil på det sterkeste fraråde å utvide ulvesonen nordover. I dag er det en liten buffersone mellom det samiske tamreinområdet og ulvesonen og den sonen må fortsatt bestå.

Forskning og reindriftsutøvernes egne vitnesbyrd viser at tilstedeværelse av ulv i nærheten av en reinflokk forårsaker betydelige problemer i tillegg til at ulven tar rein. Ulv skaper stor uro i reinflokken slik at flokken sprer seg ukontrollert. Det er da en høy risiko for at rein forulykker, eller forsvinner på en annen måte. Det er rett og slett umulig å gjennomføre kulturelt bærekraftig samisk reindrift i reinbeiteområder med ulv.

Rammer for norsk ulveforvaltning og rovviltforvaltning

Klima og miljødepartementet definerer følgende forpliktelser og rammer for norsk ulveforvaltning og rovviltforvaltning

- Bernkonvensjonen
- Naturmangfoldloven
- Rovviltforlikene 2004 og 2011

Sametinget mener at norsk rovviltpolitikk ikke tar tilstrekkelig hensyn til de forpliktelser den norske stat har påtatt seg i forhold til samene som urfolk. Sametinget vil ha sterkere fokus på folkeretten og urfolks rettigheter i rovviltpolitikken. Det er flere internasjonale konvensjoner som regulerer statens politikk overfor samene.

Både Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven kan forstås og tolkes dit hen at andre interesser – herunder reindriften og samisk jordbruks interesser skal varetas.

Ápningstider:
Mandag - Fredag
08.00-15.30

I formålsparagrafen til naturmangfoldsloven heter det blant annet at naturen skal tas vare på som grunnlag for samisk kultur. Der heter det videre i § 14 at det skal legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er inkorporert i norsk rett med forrang foran andre lover, jf. Menneskerettsloven § 3. I Norge går menneskerettigheter foran annen lovgiving som miljørett. Samenes rett til kultur går foran bestemmelser i naturmangfoldloven og rovviltforskriften. Dette betyr i denne sammenheng at staten ikke kan sette verken samisk reindrift eller jordbruk i en slik situasjon at samene ikke kan drive med sin næringsutøvelse. Grunnlovens § 108 forplikter også staten overfor samene; "Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv".

Også ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater og FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007 understreker urfolks rett til sine territorier og til sin næringsutøvelse – herunder samisk reindrift og det samiske jordbrukets rett til å overleve som henholdsvis næring og viktig kulturbærer.

FNs erklæring om urfolks rettigheter er et viktig normativt grunnlag for arbeidet med å fremme og beskytte urfolks rettigheter. Norge har også forpliktet seg til fullt å gjennomføre erklæringens bestemmelser på nasjonalt nivå.

Sametinget vil også vise til FNs sluttdokument om urfolk, som ble vedtatt på verdenskonferansen om urfolk den 15.09.14 i New York. I dette dokumentet heter det at medlemsstatene vil konsultere og samarbeide med vedkommende urfolk gjennom deres egne representative institusjoner for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før vedtakelse og gjennomføring av lover eller administrative tiltak som kan berøre dem.

Som en konklusjon kan man si at verken konvensjoner eller lovgrunnlag skulle tilsi noe annet enn at rovvilt skal forvaltes på en slik måte at den ikke tar verken næringsgrunnlaget eller kulturgrunnlaget bort fra samisk reindrift og jordbruk.

Tap av rein

Sametinget vil vise til punkt 7.3 i rapporten om faggrunnlaget angående tap av tamrein:

"Det er i dag et mål om at det ikke skal legges til rette for etablering av familiegrupper av ulv innenfor det samiske reinbeiteområdet. Stortinget har bestemt at det ikke skal være ynglende ulv i det samiske reinbeiteområdet."

Sametinget mener at dette målet må videreføres i det framtidige rovviltpolitikken - det skal ikke være ynglende ulv i det samiske reinbeiteområdet.

Ved vurderingen av hvilke tap ulv kan gjøre i reindriftsnæringen er det ikke tilstrekkelig å se kun på antall dyr som er drept. Like viktig er å vurdere de driftsmessige konsekvensene ulveangrep har på reinens reaksjoner som flukt og å unngå områder hvor det er ulv eller har vært ulveangrep. Foruten de fysiske skadene på rein (sår, benbrudd etc) kan stadige rovviltangrep medføre psykososiale reaksjoner blant dyreeiere og deres familier.

I faggrunnlaget er det listet opp en rekke forebyggende tiltak som beitenæringene kan gjøre for å forhindre tap av beitedyr. De fleste av disse tiltakene vil fordyre og ofte gjøre det mer tungvint å drive med dyrehold. I faggrunnlaget er det i korte ordelag beskrevet om kalving i gjerde. Når det gjelder ulv vil kalving i gjerde kun ha den effekten at tapene utsettes i tid til reinen slippes ut av et slikt gjerde. Sametinget ser ikke at noen forebyggende tiltak kan la seg gjennomføre der det finnes ulv.

Utvidelse av ulvesonen og bestandsmål

I faggrunnlaget er det vurdert ulike modeller for forvaltning av ulv og endring av ulvesoner.

Et av forslagene er å utvide ulvesonen til å omfatte nordlige deler av Hedmark. Det finnes allerede i dag streifende ulv som søker seg til samiske tamreinområder både i nord i Hedmark og Sør-Trøndelag. Området mellom dagens sone og det samiske tamreinområde fungerer til en viss grad som en buffersone i dag. I faggrunnlaget går det fram at ulv vandrer i gjennomsnitt 313 km. Det finnes atskillig lengre vandringer enn det, og en utvidelse av ulvesonen ville i realiteten ha ført til at streifende ulv ville ha søkt seg til tamreinområder enda lenger nord enn tilfellet er i dag. I tillegg finnes det svensk ulv som søker seg over til tamreinområdene på norsk side. Slike grensegangere finnes langs hele grensa til Sverige. I Finnmark er det ulv fra Finland og Russland som kommer over grensen som gjør skade på tamrein. Praksisen med å ta ut disse ulvene med en gang det skjer må videreføres i den nye forvaltningen av ulv. Sametinget vil fraråde å utvide ulvesonen nordover mot det samiske tamreinområde.

Sametinget vil også fraråde at 49 %-regelen (at deler av et revir er utenfor ulvesonen) gjøres gjeldende nord for ulvesonen. Om en skulle ha hatt deler av et revir utenfor ulvesonen ville det i realiteten vært ensbetydende med at man aksepterte ulv utenfor ulvesonen.

Sametinget ser ikke noen grunn til å øke bestandsmålet for ulv. Ved bestandsregistrering skal ulv som oppholder seg på begge sider av riksgrensen mellom Norge og Sverige regnes inn i den norske bestanden med en faktor på 0,5. For å unngå diskusjoner om og fortolkning av mål må det være eksakte bestandsmål.

Konklusjon

Med dette som utgangspunkt vil Sametinget fraråde på sterkeste å utvide ulvesonen nordover. I dag er det en liten buffersone mellom det samiske tamreinområdet og ulvesonen og den sonen må fortsatt bestå.

Sametinget vil heller ikke anbefale å øke forvaltningsmålet for ulv. En videreføring av dagens eksakte bestandsmål er å foretrekke framfor intervall eller minimumsgrense for bestandsmålet.

Sametinget kan ikke se at det lar seg gjøre å ha både ulv og rein i samme område.

Sametingsrådet er også opptatt av at både Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet følger opp konsultasjonsavtalen, som i 2005 ble inngått mellom daværende kommunal- og regionalminister Erna Solberg og Sven-Roald Nystø, i saker som har med rovviltforvaltningen å gjøre. Tiltak som har betydning for den samiske befolkning skal det konsulteres om med Sametinget.

Sametinget vil til slutt vise til rovviltforliket fra 2011 i Stortinget der det heter om sørsamisk reindrift:

"Det skal iverksettes nødvendige tiltak både innenfor rovdyrforvaltningen og reindriften med sikte på å sikre situasjonen for sørsamisk tamreindrift."

Dearvvuodáiguin/Med hilsen

Magne Svineng
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

John Osvald Grønmo
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver